

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 26/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kantaverkkoyhtiö Fingridin toiminnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa Kallion ym. /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 26/2026 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtymässä maanomistajien oikeusturvan takaamiseksi Suomeen rakennettavien sähkön siirtolinjojen osalta,

millä tavoin hallitus aikoo puuttua siihen, että Fingrid ottaa käyttöön pylvästeknologiaa, joka vähentää maanomistajille aiheutuvaa haittaa,

millä tavoin hallitus aikoo toimia, että Fingridin toimintatapa ei maksimoi metsäkatoa sen rakentaessa sähkön siirtolinjoja, ja

onko hallitus parantamassa hallitusohjelmassa lupaamallaan tavalla myös sähkön siirtolinjoista aiheutuvia haittoja maanomistajille lunastuslakia korjaamalla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Energiamurros ja puhdas siirtymä tuovat merkittäviä vahvistustarpeita sähkönsiirtoverkolle. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa tavoitteena on nostaa Suomi puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Lisäksi hallitus on sitoutunut hallitusohjelmassaan ilmastolain ja EU:n päästövähennystavoitteisiin. Fossiilinen sähkön- ja lämmöntuotanto vähenee eteläisessä Suomessa, kun taas uusiutuvan energian tuotanto keskittyy Länsi- ja Pohjois-Suomeen. Samaan aikaan teollisuus sähköistyy korvaten fossiilisiin raaka-aineisiin perustuvia prosesseja. Näin ollen sähkönsiirtoyhteyksiin tarvitaan huomattavia määriä investointeja kantaverkossa, jakeluverkoissa sekä tuotanto- ja kulutuslaitosten verkkoliittymisissä. Kantaverkon osalta vahvistustarpeet ovat erityisesti pohjois-eteläsuunnassa, kun sähköntuotanto vähenee etelässä ja kasvaa lännessä ja pohjoisessa.

Maanomistajien oikeusturva varmistetaan sähkönsiirtohankkeen kaikissa viranomaisvaiheissa. Laajemmissa sähkönsiirtohankkeissa maanomistajien kuuleminen alkaa YVA-menettelyssä, jossa maanomistajia kuullaan sekä arviointiohjelma- että arviointiselostusvaiheessa. Kirjallisessa kysymyksessä mainittu Harjulinja on tällä hetkellä YVA-menettelyssä, hankkeesta on vastikään

annettu yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta. YVA-menettely on sähkönsiirtohankkeille aito suunnittelutyökalu, missä voidaan monipuolisesti arvioida sähkönsiirtohankkeen toteuttamsvaihtoehtoja muun muassa johtoreitin ja teknisten ratkaisujen osalta sekä kuulla laajasti sidosryhmiä. Esimerkiksi Harjulinjassa on arvioitavana viisi eri reittivaihtoehtoa ja arviointiohjelmasta annettiin 28 lausuntoa sekä 246 mielipidettä.

YVA-menettelyn jälkeen sähkönsiirtohanke etenee lunastuslupamenettelyyn. Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettu laki (603/1977, jäljempänä lunastuslaki) sääntelee sähkönsiirtohankkeiden lunastusmenettelyä, mukaan lukien lunastuslupamenettelyä, lunastustoimitusmenettelyä sekä lunastuskorvausten määräämistä. Laajoihin sähkönsiirtohankkeisiin, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA), sovelletaan lisäksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettua lakia (768/2004, jäljempänä lunastuslupalaki). Lunastuslupamenettelyssä on asianmukaisesti otettava huomioon YVA-menettelyn arviointiselostus ja perusteltu päätelmä, eikä lunastuslupaa voida antaa ennen kuin edellä mainitut asiakirjat ovat liitetty lunastuslupahakemukseen. Jos hankkeelle ei vaadita YVA-menettelyä, on sille kuitenkin pääsääntöisesti tehtävä ympäristöselvitys. Lunastuslupamenettelyssä maanomistajia kuullaan joko todisteellisena tiedoksiantona tai kuulemistilaisuuksissa, joiden kautta maanomistajille varataan tilaisuus lausua lunastuslupahakemuksesta esimerkiksi johtoreitin valinnan, pylvässijoittelun, toteuttamistavan ja aiheutuvien haittojen osalta.

Sähkönsiirtohankkeen reitistä ja toteuttamistavasta päätetään lunastusluvassa, jonka antaa merkittäville hankkeille valtioneuvosto yleisistunnossaan. Lunastuslupaharkinta perustuu ensinnäkin lunastuslain 4 §:n yleisen tarpeen vaatimukseen sekä siihen liitännäisiin vaihtoehto- ja intressivertailuedellytyksiin. YVA-menettelyn alaisten hankkeiden osalta sovelletaan lisäksi lunastuslupain 4 §:n ympäristöllisiä edellytyksiä, joiden perusteella hanke on toteutettava teknistaloudellisesti toteuttamiskelpoisella tavalla siten, että ympäristölle ja alueiden käytölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäiseksi, eikä rakentamisesta saa aiheutua kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä. Maanomistajien oikeusturvan kannalta lunastuslain mukaiset vaihtoehto- ja intressivertailuedellytykset sekä lunastuslupain mukainen haittojen minimointivelvoite takaavat sen, että hankkeesta ei saa aiheutua maanomistajille enempää haittaa kuin on välttämätöntä eikä yksityiselle edulle koituva haitta saa olla suurempi kuin siitä yleiselle edulle saatava hyöty. Lunastuslupamenettelyä ohjaa lisäksi hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet taaten muun muassa yhdenvertaisen ja puolueettoman lupamenettelyn. Valtioneuvoston antamasta lunastuslupapäätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikä takaa muutoksenhakumahdollisuuden asianosaisille.

Lunastuslain pitkään valmistellut korvausperusteiden uudistukset tulivat voimaan 1.8.2025, ja niitä ryhdyttiin soveltamaan välittömästi myös vireillä oleviin lunastustoimituksiin. Muutokset ovat korottaneet lunastuskorvausten tasoa ja parantaneet näin lunastuksen kohteeksi joutuvan omaisuuden omistajan asemaa. Lainmuutokset, mukaan lukien kohteen- ja haitankorvaukselle suoritettava 25 %:n korotus, toteuttavat osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman

kirjausta, jonka mukaan omaisuudensuojaa vahvistetaan korottamalla voimansiirtolinjojen lunastamisesta maksettavia korvauksia. Hallitus seuraa myös uudistetun lunastuslainsäädännön toivuutta ja arvioi sääntelyn mahdollisia tarkistamistarpeita tämän perusteella. Lunastuspäätöksestä voidaan valittaa maa- ja metsäministeriön ja edelleen korkeimpaan oikeuteen, jos se myöntää valitusluvan, mikä takaa muutoksenhakumahdollisuuden asianosaisille myös lunastustoimituksen vaiheessa.

Pylvästeknologian käyttöönoton osalta on haittojen minimoinnin lisäksi yhtäältä huomioitava hankkeen teknistaloudellinen toteuttamiskelpoisuus. Erityisten teknisten ratkaisujen kuten maakaapeloinnin ja 2 x 400 kilovoltin yhteispylväiden käyttö on huomattavasti kalliimpaa ja teknisesti haastavampaa. Valtakunnalliselta kantaverkolta vaaditaan erittäin korkeaa käyttövarmuutta, mikä osaltaan rajoittaa herkemmin vioittuvien ja vaikeammin korjattavien erityisratkaisujen käyttöä. Yhteispylväsosuuksilla vika voi johtaa kummankin johdon samanaikaiseen vikaantumiseen ja siten laajempaan häiriöön. Viljelyhaittojen ehkäisemiseksi Fingridin hankkeissa voidaan suorilla johto-osuuksilla käyttää erityistä peltopylvästyyppeä, jonka alla voidaan jatkaa viljelyä vähentäen maanviljelylle aiheutuvia haittoja. Lisäksi Fingridin hankkeissa käytetään vakiintuneesti 400 + 110 kilovoltin yhteispylväsrakennetta, mikä vähentää tarvetta vierekkäisten johtojen rakentamiselle. Muutoin erityisratkaisuja kuten 2 x 400 kilovoltin yhteispylväitä käytetään yksittäisissä erityiskohteissa kuten tiiviisti rakennetussa tai erityisen herkässä ympäristössä. Toisaalta 2 x 400 kilovoltin yhteispylväiden käyttöä haastaa kielteisemmät maisemavaikutukset, koska pylväävät ovat massiivisemmat ja korkeammat kuin tavanomaiset 400 tai 400 + 110 kilovoltin pylväävät.

Metsäkadon ehkäisemiseksi sähkönsiirtohankeissa, mukaan lukien Fingridin hankkeissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Uuden johdon sijoittaminen entisen johtokäytävän yhteyteen vähentää merkittävästi uuden johtoalueen tarvetta johdon sijoituessa osittain vanhalle johtoalueelle. Kuitenkin olemassa olevan johtokäytävän hyödyntäminen ei ole aina mahdollista teknisten, taloudellisten ja ympäristöllisten seikkojen vuoksi. Johtoalueen tarvetta voidaan vähentää myös teknisillä ratkaisuilla kuten yhteispylväillä ja maakaapeloinnilla, joiden käyttöä kuitenkin rajoittaa edellä selostetut teknistaloudelliset reunaehdot. Toisaalta uuden johtoalueen tarvetta vähentävää 400 + 110 kilovoltin yhteispylväsratkaisua sovelletaan laajasti Fingridin kantaverkkohankkeissa.

Voimansiirtolinjoista maksettavien korvausten osalta totean vielä lopuksi, että professori Martti Häkkinen arvioi parhaillaan oikeusministeriön toimeksiannosta muun muassa hankkeen tuottaman hyödyn huomioon ottamista maanomistajille maksettavissa lunastuskorvauksissa. Selvityksessä tullaan arvioimaan, kuinka lunastuskorvauksissa voitaisiin ottaa huomioon se hyöty, joka voimalinjan rakentamisesta voimalinjan omistajalle koituu. Selvitystyön odotetaan valmistuvan vuoden 2026 kesäkuun loppuun mennessä. Mahdollisista jatkotoimista päätetään selvityksen valmistumisen jälkeen.

Helsingissä 2.3.2026

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

VN/5481/2026-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: